

Specialer, der skriver sig selv...

...findes ikke! Men man kan let gøre opgaven værre end den er for sig selv. Her følger nogle råd, der forhåbentlig kan lette skrivearbejdet og øge skriveglæden.

Af: Rikke Aggernæs

At skrive speciale er som alt andet arbejde. Der kommer kun resultater, hvis man laver noget. Der findes desværre ingen lynopskrifter. Omvendt findes der et hav af blindgyder, man kan havne i som specialeskriver, og at undgå dem vil kunne lette skriveindsatsen meget for mange.

En af de første og største faldgruber ved specialeskrivning er for rigtig mange selve valget af emne og problemstilling. Mange frygter for alvoren og konsekvenserne af dette skridt og holder sig af den grund tilbage, med det resultat at den ene måned efter den anden let spildes med endeløse, uproduktive tomgangsovervejelser.

Lad vær med spekulere så meget. Se at komme i gang og vov springet. Du kan ligeså godt allerede nu indstille dig på erhvervslivets krav, hvor ingen virksomhed ville tillade en ansat at bruge måneder på at varme op til at løse en opgave.

Kast dig over en foreløbig problemstilling, der interesserer dig (husk: skriv endelig ikke specialet for din vejleders skyld!), og skynd dig så til din vejleder og få problemstillingens faglige relevans og bæredygtighed afprøvet der.

Har du helt mistet følingen med, hvad der interesserer dig, hvilket er en ret typisk problemstilling, så brug den omvendte tilgang og udeluk alle de emner, som du i hvert fald ikke har lyst til. Blandt de resterende emner kan du så slå plat og krone. Metoden vil som regel vise dig, hvad du har mest lyst til.

Brug tid til afklaring

Starten af skriveprocessen er i det hele taget den tungeste for de fleste specialeskrivere, fordi de savner overblik og har svært ved at måle deres produktivitet. Man kan nemlig sagtens være produktiv uden at det kan måles i antallet af skrevne sider. Det gælder blandt andet med hensyn til afklaring i forhold til specialets formål (hvorfor er det her fagligt interessant og relevant?) og problemformulering (hvad skal undersøgelsen konkret gå ud på?), som er meget vigtige opgaver i starten af skriveprocessen, fordi de fremmer en effektiv skriveproces og øger kvaliteten i opgaven. Mange bruger for lidt tid på denne afklaring.

Afklaring af en foreløbig problemformulering er utrolig vigtig, fordi den fungerer som styringsnøgle for, hvilket stof det vil være relevant at læse henholdsvis skrive om. Det er umuligt at skrive noget fornuftigt uden at have et vist mål for det man skriver. Uden en foreløbig problemformulering kan man altså skrive i øst og vest i månedsvis uden at få glade af det. Begrundelsen for problemstillingens formål herunder faglige relevans er også vigtig, for uden formålsbegrundelse risikerer du at tabe din læsers velvilje, ligesom du får svært ved at perspektivere dine konklusioner.

Hurtigt i gang med at skrive

Har du først fået grønt lys fra din vejleder på en given foreløbig problemstilling, så er praksis herefter den bedste prøvesten på, om en problemstilling brister eller bærer. Men det kræver, at du begynder at skrive tidligt. Skrivningen afslører nemlig til enhver tid ikke blot hvad du ved, men også hullerne i din viden. Mange venter alt for lunge med at begynde at skrive på opgaven og får derfor først meget sent overblik over deres viden, dens eventuelle mangler og brugsværdi.

At skrive speciale er som at lægge et puslespil med mange tusind brikker, som man ikke har lagt før. Opgaven kan ikke klæres i et hug, ligesom det heller ikke kan svare sig at samle puslespillets brikker inde i hovedet først. Opgaven lykkes bedst ved at prøve sig frem i praksis og lave lidt her og lidt der,

som man nu synes, det falder lettest for. Efterhånden som flere og flere brikker kommer på bordet, bliver opgaven til gengæld lettere og lettere.

Som skriveprocessen skrider frem bliver det nemlig tydeligere og tydeligere, hvad ens mål er, og ens foreløbige problemstilling kan derfor sideløbende udvikles fra en foreløbig til en endelig problemstilling, efterhånden som opgaven tager form.

Dovenskab eller mangel på overblik?

Specialemodstand er et kendt fænomen og den kan have mange årsager. Der kan være tale om almindelig dovenskab, men modstanden kan også handle om, at man synes opgaven virker uoverskuelig og uhåndterlig. Mod almindelig dovenskab er belønning vejen frem. Skyldes modstanden, at man finder opgaven for uhåndterlig, gælder det snarere om at gøre opgaven overskuelig, ved at dele den op i mindre bidder og mindre deadlines (en begrebsdefinition i dag, et afsnit inden fredag etc.).

Mange har svært ved at holde fri, når de holder fri, fordi de ikke synes, de fik lavet nok i den tid. de afsatte til arbejde. Bryd den onde cirkel! Dårlig samvittighed er uproduktiv.

Vær desuden opmærksom på, at meget modstand omkring specialeskrivning måske slet ikke handler om det at skrive, men om noget helt andet! Angsten for at blive færdig ved universitetet, for de forandringer skiftet fra studenterliv til erhvervsmarked vil føre med sig, kan måske ubevidst få nogen til at trække et speciale i langdrag.

(Artiklen er tidligere trykt i Polit'en, 5. årgang, nr. 2, Økonomisk Institut - Københavns Universitet, maj 1997).

Rikke Aggernæs er konsulent på Formidlingscentret ved Det samfundsvidenskabelige Fakultet, St. Kannikestræde 13, 3., 1169 K, tlf. 35 32 35 87